

Pas op de Plaats: de opzet

Probleemstelling

SaMBO-ICT heeft de ambitie om de procesketen van selectie, bestelling, levering, betaling en gebruik van leermaterialen goed op elkaar af te stemmen. “Die afstemming is er niet vanzelfsprekend. Daar zullen de onderwijsinstellingen op moeten gaan sturen, de regie nemen.”

Daartoe heeft saMBO-ICT een programmaplan – **Leermateriaal in het mbo: de instellingen aan zet!** – geschreven, waar de Pas op de Plaats een eerste stap in vormt:

“De afgelopen jaren is er al veel gedaan om deze keten te verbeteren. Dat is gebeurd in de vorm van de ontwikkeling van standaarden, het aanbieden van oplossingen of initiatieven om de keten te verbeteren. Er is dus al veel om mee te starten. Het is zaak dat alle initiatieven en afspraken met elkaar in één verband worden gebracht en dat er concrete oplossingen komen voor de student, de instelling en de uitgever.

Dit programma moet daarvoor zorgen, door allereerst via een “pas op de plaats” met alle initiatieven en projecten na te gaan of alle ingrediënten aanwezig zijn om de volgende stap te kunnen maken: het ontwikkelen van concrete oplossingen.

Vervolgens zijn de instellingen aan zet om deze oplossingen te (laten) realiseren, op basis van de vastgestelde ketenaanpak.”

Omschrijving van de Pas op de Plaats

Het **onderwerp** van de bijeenkomst is: de procesketen van selectie, bestelling, levering, betaling en gebruik van leermaterialen in het mbo.

De bijeenkomst heeft als **doel**: het “bij elkaar brengen” van de resultaten van lopende initiatieven in het veld m.b.t. leer materiaal, en het intensief en gericht afstemmen van de door en voor het mbo in de komende periode uit te voeren activiteiten.

En daartoe beoogde **resultaten** zijn:

- een procesmodel voor de *gewenste* contentketen;
- een inventarisatie van belangen en knelpunten;
- een gedeelde toekomstvisie (voor zover mogelijk);
- een globale roadmap voor vervolgvactiteiten gericht op de mbo-sector.

De globale roadmap is een resultaat *van* en *voor* de sector.

Globaal Programma

De Pas op de Plaats maakt gebruik van de input uit relevante activiteiten die al lopen (ROC6, Wikiwijs, ECK2 en Borging TripleA). Daarnaast is het voor een goede afstemming zaak om aandacht te geven aan het begrijpen van de belangen van de actoren in de keten. Ook daar is in het programma dan ook tijd voor ingeruimd. Het programma heeft de volgende **globale opbouw**:

	dag 1	dag 2
mo	procesbeschrijving • presentaties ECK2 en TripleA • overige bouwstenen • vaststellen beschrijving	roadmap • model ketensamenwerking • samenhangende roadmap: <i>next steps</i>, planning, regie, €
mi	verdieping • structurele knel/verbeterpunten • belangen en afhankelijkheden • gezamenlijke koers/richting	besluitvorming (bestuurders) • presenteren voorstel roadmap • vragen en toelichten • besluitvorming
av	naar oplossingen • concrete oplossingen/acties • ideeën organisatie en regie	

De “Pas op de Plaats” bijeenkomst vond plaats op 12 en 13 oktober 2011, bij de Internationale School Voor Wijsbegeerte in Leusden. Deze notitie is een verslag van de bijeenkomst.

Pas op de Plaats: een verslag

Dag 1, ochtend: inleiding Jan Bartling

Jan Bartling (SaMBO-ICT) heet de aanwezigen van harte welkom bij de tweedaagse Pas op de Plaats. Jan schetst het doel van de bijeenkomst: **er voor gaan zorgen dat alle leerlingen in het mbo op tijd beschikken over de juiste leermaterialen**. Dat vergt een goede afstemming en samenwerking in de procesketen van leermaterialen, in het bijzonder tussen de onderwijsinstellingen en de partijen in de markt. Jan gebruikt hierbij de metafoer van het boren van een tunnelbuis: er moet aan beide zijden gewerkt worden, en alleen met goede afspraken is het mogelijk elkaar op de juiste plek te ontmoeten.

Dag 1, ochtend: kennismaking

De deelnemers delen met elkaar hoe lang zij al professioneel actief zijn met leer materiaal in het mbo. Dat blijkt zeer uiteen te lopen, van 0 dagen tot ruim 38 jaar. De meeste deelnemers aan de conferentie zijn tussen de 5 en de 10 jaar actief. Daarmee is er een schat aan ervaring aanwezig.

→ bijlage 1: overzicht van deelnemers

Dag 1, ochtend: kickoff

Willem-Jan van Elk (SaMBO-ICT) schetst het globale programma van de tweedaagse. Uitgangspunt is dat we de tijd nemen om goed te kijken naar al lopende projecten, om vervolgens vast te kunnen stellen wat daar eventueel aan ontbreekt. Het is nadrukkelijk de bedoeling om in deze conferentie te komen tot een gemeenschappelijk beeld van de keten en de problematiek daarin, tot een gedeelde visie op de toekomst, en tot een gezamenlijke roadmap om deze te realiseren. De **scope** daarbij is:

- **alle processen, voor zover** die onder regie van de instelling vallen: selectie, bestelling, levering, betaling en gebruik van leermaterialen;
- **alle leermaterialen**: digitaal en folio, open en gesloten, en ook overige materialen (zoals koksmutsen en excursies);
- **het mbo**, waarbij wordt opgemerkt dat een aantal instellingen ook vo-opleidingen (vmbo) verzorgt, en dat er een stevige relatie is met de activiteiten in het vo rond leermaterialen.

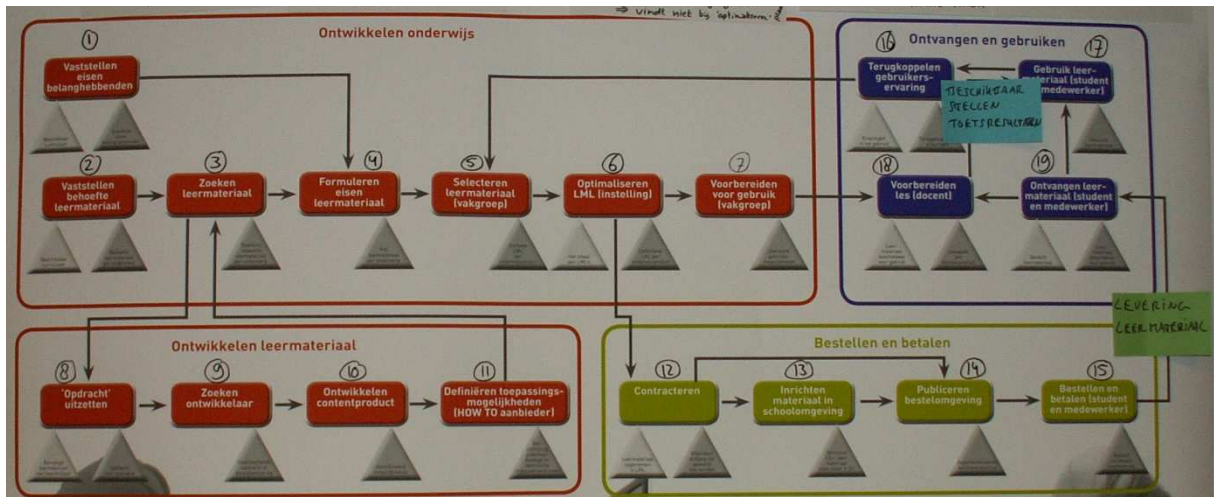
Dag 1, ochtend: procesmodel leer materiaal

Bas Kruiswijk (saMBO-ICT) werkt in het programma “Borging TripleA” met mbo-instellingen aan een Procesmodel Leer materiaal. Hij laat aan de hand van het “hoofdproces leer materiaal” zien hoe de procesketen rond leer materiaal aansluit op het TripleA procesmodel. De procesketen kent 3 hoofdprocessen:

- (oranje) het ontwikkelen van onderwijs: een curriculum met bijbehorend leer materiaal;
- (groen) het logistieke proces rond bestellen en betalen van leer materiaal (i.r.t. het rooster);
- (blauw) de ontvangst en het gebruik van het leer materiaal in de dagelijkse onderwijspraktijk.

Kenmerkend is dat deze processen verschillende ritmes/cycli hebben: een half of heel jaar (oranje), weken/maanden (groen), en dagen (blauw). De regie van de school richt zich onder meer op het goed laten verlopen van deze cycli, waarbij Bas regie definieert als “zorgen dat het je niet overkomt”.

Bas licht vervolgens een voor een de detailprocessen in het “uitgewerkt procesmodel leer materiaal” toe. Dit resulteert in 2 aanpassingen: (1) toevoegen van het proces “levering leer materiaal” in het hoofdproces “bestellen en betalen” (groen), (2) toevoegen van het proces “beschikbaar stellen (toets)resultaten” in het hoofdproces “ontvangen en gebruiken” (blauw). Daarnaast is de oproep om in het hoofdproces “ontwikkelen onderwijs” (oranje) nog een keer goed te kijken naar de inhoud en de volgorde van de activiteiten rond zoeken en arrangeren. Tijdens de bespreking wordt een aantal opmerkingen gemaakt om de procesketen te verhelderen.

Naar aanleiding van een discussie over het proces “publiceren bestelomgeving” wordt vastgesteld dat deze benaderbaar moet zijn vanuit de schoolomgeving, met het school-ID van de leerling.

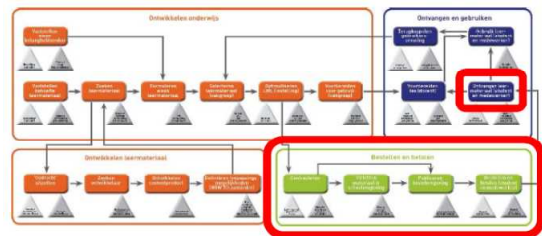
De aanwezigen concluderen dat het aangevulde model een goede basis vormt voor de conferentie: voor het bespreken van knelpunten in de keten en de ambities en belangen van de ketenpartners.

→ bijlage 2: procesmodel leerproces

Dag 1, ochtend: afsprakenarchitectuur ECK-2

Wijnand Derks (Kennisnet) beschrijft het programma ECK-2, een door OCW gefinancierd initiatief van Kennisnet, GEU en SLO. ECK-2 is een neutraal stimuleringsprogramma (voor po, vo en mbo) dat de keten van digitaal leerproces wil faciliteren d.m.v. afspraken. Het programma richt zich op de thema’s vindbaarheid, distributie en toegang, variëren en arrangeren, en uitwisseling leerresultaten.

Wijnand leidt het project “Distributie en Toegang Digitaal Leerproces”, dat als doel heeft het faciliteren van gedragen en robuuste oplossingen voor distributie en toegang tot digitale leerproces in de gehele educatieve contentketen. Het project richt zich op het hoofdproces “bestellen en betalen” (groen) en het deelproces “ontvangen leerproces” (blauw).

In workshops met scholen en instellingen, distributeurs en uitgevers en ELO-leveranciers zijn een wensenlijst opgesteld en zijn opzet en principes van een afsprakenarchitectuur gekozen. Deze architectuur beschrijft uitgangspunten van infrastructurele voorzieningen voor de digitale contentketen. Hij zal verder worden uitgewerkt in de vorm van een “handreiking” die de opties laat zien die de onderwijsinstelling heeft bij het toepassen van de afsprakenarchitectuur.

Wijand licht de wensenlijst toe, die veel herkenning oproept bij de deelnemers aan de tweedaagse. Wel wordt opgemerkt dat het teveel wensen zijn om (in één keer) aan te pakken en dat sommige eisen onderling strijdig zijn.

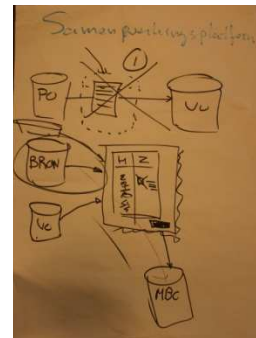
De afsprakenarchitectuur is in de door ECK-2 georganiseerde workshops akkoord bevonden. Vanaf nu zal breder draagvlak bij de ketenpartners moeten worden gezocht.

→ bijlage 3: afsprakenarchitectuur ECK-2 (posters)

Dag 1, middag: overige projecten

In 6 korte 'pitches' worden relevante projecten besproken om te onderzoeken welke nieuwe invalshoeken die bieden voor de vraagstelling van de Pas op de Plaats.

1. Maries Dinaux (Stichting Praktijkleren) presenteert **Knooppunt MBO**, een werkende oplossing voor de toegang tot leermateriaal. Het betreft één groep opleidingen (voor de economische beroepen) en 41 mbo-instellingen. → bijlage 4.1: Knooppunt MBO
[mbo, digitaal leermateriaal, zowel open als gesloten materiaal]
2. Dennis van der Helm (Kennisset) vertelt over de 2e fase (2011-2013) van **Wikiwijs**, dat de ambitie heeft open leermateriaal beter te ontsluiten en docenten beter toe te rusten om open leermateriaal te gebruiken. Wikiwijs wil het gecombineerde gebruik van open en gesloten materiaal mogelijk maken, en richt zich vooral op processen rond het vinden en arrangeren van leermaterialen. → bijlage 4.2: Wikiwijs
[po/vo/mbo, digitaal leermateriaal, zowel open als gesloten materiaal]
3. Nico Verbeij (Kennisset) presenteert het **ECK-2 project Arrangeren**. Dit project wil een fundamentele verbetering realiseren voor de docent die een verantwoorde leermiddelenmix maakt van methoden, open en eigen leermateriaal. → bijlage 4.3: ECK-2 Arrangeren
[po/vo/mbo, digitaal leermateriaal, zowel open als gesloten materiaal]
4. Arjan van Venrooij (Kennisset) licht het **ECK-2 project Terugmelden** toe. Het project richt zich op het terugmelden van (summatieve) toetsresultaten. Omdat leermaterialen in toenemende mate web-based zijn en worden gehost bij de uitgever, wordt op termijn ook het rapporteren van voortgang (formatieve toetsen) van belang.
[po/vo/mbo, digitaal leermateriaal, zowel open als gesloten materiaal]
5. Frank van Rooij (Malmberg) vertelt over **Directetoegang** in het vo, een samenwerking van 3 grote uitgevers, Iddink en VDE. Dit concept staat open voor andere uitgevers en distributeurs. Men heeft de ambitie om Directetoegang ook beschikbaar te maken voor het mbo, en daarmee een deel van de door ECK2 Distributie en Toegang geformuleerde wensen te vervullen.
[vo, digitaal leermateriaal, gesloten materiaal]
6. Jan Bartling vertelt over het project **Inschrijven**, dat geen betrekking heeft op leermateriaal, maar wel een relevant perspectief biedt op privacy en identity management. Bij Inschrijven worden geen gegevens over de leerling doorgegeven, maar is het de leerling zelf die de over hem bekende zijnde gegevens kan raadplegen en besluit deze al dan niet ter beschikking te stellen van een derde partij (in het geval van leermateriaal: een uitgever). Daarmee kunnen privacy problemen mogelijk worden voorkomen.
[mbo, heeft geen betrekking op leermateriaal]

Deze pitches geven een completer en genuanceerder beeld van de keten van leermaterialen. Tegelijk concluderen de aanwezigen dat de pitches niet leiden tot aanpassing van het besproken procesmodel. Daarom wordt dit model als basis gekozen voor het vervolg van de conferentie.

Dag 1, middag: urgentie

Klaas Wever (Horizon) en JaapJan Vroom (Deltion) schetsen met een *prezi* de stand van zaken bij ROC6, een samenwerkingsverband van mbo-instellingen die de N@tschool ELO gebruiken. Deze scholen hebben nog steeds grote knelpunten bij distributie van en toegang tot elektronische leermaterialen, hoewel er inmiddels ruim een jaar (in nauwe samenwerking met uitgevers, distributeurs en ELO-leverancier) is gewerkt aan oplossingen. Deze casus illustreert de omvang en urgentie van de problematiek.

Dag 1, middag: 'het goede gesprek' (groepen)

In de middag wordt in 5 groepen (met gemengde samenstelling) gesproken over de volgende 3 vragen:

1. Wat zijn volgens jou de (belangrijkste) punten die in de keten moeten worden verbeterd?
2. Welke ambitie(s) heb jij in de keten? Dus: wat wil je bereiken?
3. Wat wil je halen? Wat wil je brengen?

Elke groep legt de resultaten (per groep ~5 knelpunten, ~5 ambities, ~5 belangen) vast op kaarten. In een plenair gesprek worden deze resultaten met elkaar gedeeld en besproken.

→ bijlage 5.1-5.3: Knelpunten, ambities en belangen in de keten en conclusies

In de discussie worden als belangrijkste **knelpunten** geformuleerd:

- Er zijn onvoldoende afspraken (tussen ketenpartners) en standaarden (koppelvlakken, ict) om de keten goed te laten werken;
- De keten is te complex en kent (te) veel verschillende oplossingsvarianten;
- Er is onvoldoende vraagarticulatie en ketenregie vanuit de sector;
- Scholen hebben hun interne (administratieve) processen onvoldoende op orde;
- Er zijn functionele knelpunten, met name rond betalen en het teruggeven van (toets) resultaten.

De geformuleerde **ambities** hangen sterk met deze knelpunten samen:

- Zorg dat op 1/9 iedereen kan starten met het onderwijsproces (alles is op tijd en werkt);
- Vanuit één omgeving toegang tot al het materiaal, maar vrijheid om deze omgeving te kiezen;
- Via een leverancierafhankelijke omgeving bestellen en betalen;
- Een minimale set standaarden en (precompetitieve) basisafspraken om de keten goed te laten functioneren.

Het bleek in de groepen niet eenvoudig om **belangen** expliciet te maken. Voor *scholen* is het van belang dat het proces van bestellen tot gebruik probleemloos verloopt, en dat aangeschafte materialen daadwerkelijk gebruikt worden en waarde toevoegen. Voor *marktpartijen* is het van belang dat er meer efficiëntie in de keten komt, en dat de toegevoegde waarde van ketenpartners transparant is.

Voorwaarden hiervoor zijn samenwerkingsbereidheid in de keten, een goede landingsplaats voor ketenbrede afspraken (waarbij het beheer in de keten zelf plaatsvindt), investeringsruimte voor vernieuwing en scholen die hun processen en leermiddelenbeleid op orde hebben.

In het gesprek keerden de volgende **uitgangspunten** steeds terug:

- één standaardproces
 - richt een standaardproces in (gebaseerd op de realiteit van elke dag), en zorg dat dat goed werkt;
 - hou dat proces simpel en voorspelbaar, en spreek niet meer af dan nodig;
 - beperk de scope en neem niet alle uitzonderingen mee;
 - hou ruimte voor verschillende procesinrichtingen (binnen de instelling) maar reduceer het aantal oplossingsvarianten;
- een haalbare ambitie per 1 september 2012;
 - los een aantal zaken concreet op en bespreek fundamentele wijzigingen voor de lange termijn;
 - gebruik daarbij bij voorkeur wat er al is;
- gericht op de werkelijke situatie van het onderwijs
 - ontzorg de docent en de teamleider, en houd daarbij steeds de gebruiker (student, docent) voor ogen;
 - ga uit van de mbo-realiteit: de administratie loopt altijd achter op de werkelijkheid;
- zorg voor 'gebundelde vraagarticulatie' en regie vanuit het mbo;

Deze uitgangspunten worden door alle deelnemers onderschreven. Het kan ook *met* deze uitgangspunten gebeuren dat de distributie en toegang van leermaterialen in een school niet goed verlopen, maar "dan heeft het niet gelegen aan de tussen de ketenpartners gemaakte afspraken en daarvoor gerealiseerde voorzieningen".

Op basis daarvan is (aan het einde van de eerste dag) de **gezamenlijke conclusie** dat het wenselijk is om per 1 september 2012 een “aanmerkelijke verbetering” te realiseren in de contentketen (haalbaar en uitdagend), op een projectmatige wijze. Daarnaast is het wenselijk om in mei 2012 te beschikken over een gedragen visie op de toekomst, waarin een aantal fundamentele richtingen zijn verkend en beoordeeld. De visie zal 2 jaar vooruit kijken en jaarlijks worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Dag 2, ochtend: bespreking 2 cases in de keten

Op dag 2 wordt geprobeerd te komen tot een resultaatdefinitie en een roadmap, uiteraard op basis van de bevindingen van dag 1. Uitgangspunt was dat om op een haalbare wijze te komen tot een aanmerkelijke verbetering, het nodig is uit te gaan van bestaande oplossingen.

Daarom wordt in de ochtend van de tweede dag stilgestaan bij twee keteninitiatieven. Op basis van de situatie en doelstellingen van deze initiatieven worden eisen geformuleerd die aan een “aanzienlijke verbetering” zouden kunnen worden gesteld.

Bespreking van het ROC6-initiatief

Als eerste geeft JaapJan Vroom (Deltion) een toelichting op de activiteiten en doelstellingen van het **ROC6-initiatief**. Hieruit worden functionele eisen en wensen gedestilleerd voor een mbo-brede oplossing. Het beoogde resultaat kan worden samengevat als:

Er is (per school) één leveranciersonafhankelijke bestelomgeving waarin leerling en docent, vanuit de schoolomgeving en op basis van de door de school gekozen identiteit, alle leermiddelen van de leermiddelenlijst kunnen bestellen en betalen. De leerling kan de bestelde en betaalde leermaterialen vervolgens met een (federatieve) single-signon oplossing vanuit de schoolomgeving benaderen.

Prioriteit is het realiseren van een werkende oplossing voor het digitale materiaal dat via de bestelomgeving wordt besteld. Daarbij gaat het om commercieel en open leermateriaal, zowel folio als digitaal, “inclusief koksmutsen en de kosten van excursies”. Software licenties blijven echter buiten beschouwing.

Voorwaarde is een manier om de gebruiker uniek te kunnen identificeren (in de onderwijssector, dus breder dan mbo). Langere termijn requirements die nu *out of scope* blijven, zijn:

- het terugmelden van toets- en leerresultaten;
- een oplossing voor studenten die elders digitale materialen bestellen.

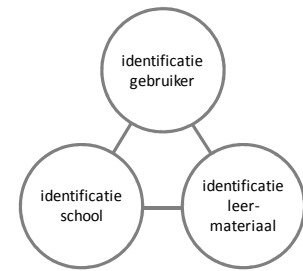
→ bijlage 6.1: beoogde deliverables n.a.v. casus ROC6

Bespreking van het directetoegang initiatief

Vervolgens geeft Peter Boersema (Noordhoff) een toelichting op de activiteiten en doelstellingen van **directetoegang**, een gezamenlijk, precompetitief initiatief van 3 uitgevers (Noordhoff, ThiemeMeulenhoff, Malmberg) en 2 distributeurs (Iddink, Van Dijk Educatie). Zoals op dag 1 al werd aangegeven hebben de initiatiefnemers de ambitie om directetoegang ook beschikbaar te maken voor het mbo.

Peter geeft aan dat directetoegang uit een aantal componenten bestaat. De belangrijkste component is een set afspraken voor het uitwisselen van gegevens in de keten. Voor de koppelvlakken is vervolgens (open source) software beschikbaar om die afspraken te kunnen hanteren. Tenslotte is een belangrijk deel van de implementatie van directetoegang dat de betrokken uitgevers en distributeurs hun systemen aan de afspraken hebben aangepast.

De set afspraken heeft vooral betrekking op identificatie, van de volgende 3 zaken: de gebruiker van het leermateriaal, de school en het leermateriaal zelf. De identificatie van de leerling moet uniek zijn binnen de school, zodat samen met de identificatie van de school een landelijk unieke id ontstaat. Voor het leermateriaal wordt de EAN codering gebruikt.

	P	O	T	C
Keten				
Organisatie				

Peter geeft ook aan dat voor goed werkende afspraken vier zaken goed geregeld moeten zijn: Proces, Organisatie, Techniek en Communicatie (POTC). En dat zowel in de keten als in elke deelnemende organisatie. Leerpunt van directetoegang is dat zij eerder alle ketenpartijen hadden moeten betrekken.

Het is daarom volgens belangrijk een en ander te bespreken met spelers die niet bij de Pas op de Plaats aanwezig zijn: andere mbo-instellingen, afwezige marktpartijen (Deviant, VDE), en de ELO-leveranciers.

Op basis van directetoegang worden tenslotte de volgende eisen en wensen geformuleerd:

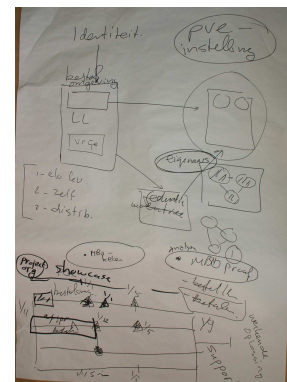
- werkend voor verschillende ELO's;
- afspraken/oplossing voor betalen in de keten (c.q. het debiteurenrisico);
- een goed ingericht support proces;
- een noodprocedure om leerlingen snel toegang te kunnen geven.

Daarbij is het zaak ook eigenaarschap en beheer van de afspraken en voorzieningen te regelen, (vanuit directetoegang) een goede analyse te maken van de verschillen tussen vo en mbo, en ook de implementatie in de school goed te doordenken. Aanpassingen van de licentiestructuur aan de specifieke situatie van het mbo zijn vooralsnog niet aan de orde.

→ bijlage 6.2: beoogde deliverables n.a.v. casus Directetoegang.

Dag 2, ochtend: voorstel voor een gezamenlijke aanpak

Jan Bartling herhaalt de op de eerste dag geformuleerde ambitie om projectmatig te werken aan het realiseren van een "aanmerkelijke verbetering" in de contentketen per 1 september 2011 en om parallel daaraan te werken aan een gedragen visie op de toekomst. De resultaten van de ochtend leren dat het verstandig is om voort te bouwen op de ervaringen van directetoegang, en daarbij te starten met een verschilanalyse mbo-vo. Om de "aanmerkelijke verbetering" te demonstreren is het wenselijk deze te implementeren in een klein aantal scholen, inclusief de procesaanpassingen die in de school nodig (kunnen) zijn. Op basis hiervan schetst Jan hoe een eventuele aanpak er uit kan zien (tekening hiernaast). Cruciaal daarin is een korte voorbereidende fase tot 1 december voor het uitwerken van een programmavoorstel en het toetsen en 'mbo-proof' maken van de afspraken uit directetoegang. De aanwezigen stemmen in met deze aanpak, en met het voorstel dit voor te leggen aan de stuurgroep. (Tijdens de lunch wordt de aanpak uitgewerkt in een presentatie.)

→ bijlage 7: schets aanpak "aanmerkelijke verbetering"

Dag 2, middag: presentatie resultaten en besluitvorming stuurgroep

Jan Bartling en Willem-Jan van Elk doen presenteren de resultaten van de Pas op de Plaats aan de stuurgroep bestaande uit Paula Sukel (Onderwijsgroep Tilburg), Gerrie van Sunder (ROC Twente) en Gerard Oud (Clusius college), en als gast Toine Maes (Kennisnet).

De hoofdlijn van de presentatie is als volgt:

1. **Probleemstelling** is de wens te komen tot een verbetering van levering en gebruik van leermaterialen, zodat alle leerlingen in het mbo op tijd kunnen beschikken over de juiste leermaterialen.
2. In de bijeenkomst is de **procesketen** in detail besproken en (met enkele aanvullingen) als basis gekozen voor het bespreken van knelpunten in de keten en de ambities van ketenpartners.
Knelpunten in de keten zijn: er zijn onvoldoende afspraken om de keten goed te laten werken, de keten is complex en het aantal oplossingsvarianten te groot, er is onvoldoende vraagarticulatie en ketenregie vanuit de sector, en scholen hebben hun interne processen onvoldoende op orde.
3. Probleemstelling en knelpunten zijn urgent, maar kunnen alleen succesvol worden aangepakt in een project met een beperkte scope (een klein aantal doelstellingen), en met regie vanuit de sector. Om deze reden wordt er gekozen voor een pragmatische aanpak met **twee hoofddoelen**:
(1) het realiseren van een concrete, aanmerkelijke verbetering per 1/9/2012;
(2) het (parallel daaraan) formuleren van een gedragen visie voor de langere termijn.
4. De **aanmerkelijke verbetering** is dat er (per school) één leveranciersonafhankelijke bestelomgeving is waarin leerling en docent, vanuit de schoolomgeving en op basis van de door de school gekozen identiteit, alle leermiddelen van de leermiddelenlijst kunnen bestellen en betalen. De leerling kan de bestelde en betaalde leermaterialen vervolgens met een (federatieve) single-signon oplossing vanuit de schoolomgeving benaderen. Dit zal worden gedemonstreerd in een klein aantal instellingen. (Er wordt een PvE gemaakt voor wat de instelling zelf moet regelen, zodat ook andere instellingen de oplossing kunnen implementeren.) Het **visie** traject betreft het verkennen en beoordelen van een aantal wezenlijke richtingen (zoals alternatieven voor de betalingsproblematiek) voor de toekomst.
5. Basis voor de verbetering is het kiezen van een minimale set standaarden en (precompetitieve) **basisafspraken** om de keten goed te laten functioneren. Hiervoor vormt ECK-2 de kern. Een werkende **oplossing** wordt gebaseerd op het in het vo bestaande directetoegang, dat daartoe beschikbaar zal worden gemaakt voor het mbo. Kenmerk van het mbo is het “door en per student kunnen bestellen en betalen”. Daarvoor moeten een of meer bestelomgevingen worden gerealiseerd.
6. In een **kwartiermakerfase** tot 1 december wordt een uitgewerkt programmavoorstel gemaakt, met een beschrijving van mijlpalen en activiteiten, begroting en financiering, planning en bemensing, en een voorstel voor de regievoering. Daarnaast start een aantal inhoudelijke activiteiten, met name het toetsen en ‘mbo-proof’ maken van de afspraken van directetoegang. De ROC6 scholen proberen op 1/1 een invulling van de bestelomgeving te presenteren.
→ bijlage 8: presentatie aan stuurgroep (laatste *slide*), met een aanpak langs 4 sporen
7. Op 1 december is er opnieuw een bijeenkomst met de ketenpartners om het programmavoorstel te bespreken, waarna de stuurgroep een **go/nogo beslissing** over het programma neemt.

De stuurgroepleden stemmen in met de voorgestelde aanpak. Zij delen het uitgangspunt dat een focus op een klein aantal concrete resultaten het meest kansrijk is. Zij achten de tijd ook rijp voor een dergelijke aanpak, en willen daar graag op 1/12 een definitieve beslissing over nemen.

Daarbij is het zaak om per 1/12 ook een goed beeld te hebben van risico’s, mogelijkheden tot financiering, en de wil/bereidheid van de ketenpartners om succes te realiseren. Betrokkenheid van alle stakeholders (ook die niet aanwezig waren) is daarvoor nodig. Verder acht de stuurgroep communicatie in het project van groot belang, met name richting ‘de werkvloer’. Hierbij moeten enerzijds successen worden getoond, en tegelijkertijd realistische verwachtingen worden gecreëerd.